A°. 1840. N°. 54.

LEYDSCHE COURANT.

MAANDAG, 4 MEI.

NOTIFICATIE.

Beschrijving voor het REGT op het PERSONEEL, voor den Jare 1840,
(*Van* 1 *Mei* 1840 *tot* 30 *April* 1841.)

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS DER STAD LEYDEN, brengen bij deze, naar aanleiding van een ontvangen besluit van Zijne Exc. den Heer Staatsraad, Gouverneur van Zuid-Holland, van den 6 April jl., N°. $\frac{610}{117}$ D. B., (*Provinciaalblad* N°. 42), ter kennisse van den Ingezetenen dezer Stad:

Dat, ingevolge art. 30, § 1 der wet op het *Personeel*, van den 29 Maart 1833, (*Staatsblad* N°. 4), in verband met de wijziging van sommige bepalingen derzelve, vastgesteld bij de nadere wet van den 29 December 1835, (*Staatsblad*, N°. 43), de Ontvanger der Directe Belastingen dezer Stad, onder toezigt van den Controleur dier Belastingen, aan de woningen van alle Ingezetenen, *op den 7 Mei aanstaande* en volgende dagen, door gemagtigden zal doen bezorgen een Beschrijvingsbiljet, bevattende eene beknopte opgave van de voornaamste bepalingen der wet en de door denzelven aan de Belastingschuldigen opgelegde verpligtingen, geschikt tot aangifte, bij wijze van antwoord op de vragen, daarbij voorgesteld, en wel bijzonderlijk van het bedrag der *Huurwaarde*, het aantal *Deuren, Vensters* en *Haardsteden*, mitsgaders van het verlangen, om de waarde van hun *Mobilair* bepaald te zien op den voet des Tariefs, bij art. 28 § 3 vastgesteld, of wel tot het vragen van *Schatting* en *Telling* dier voorwerpen, op den voet als bij § 2 en 3 van art 28 is bepaald; van het aantal en de klasse der in dienst of in gebruik gehoudene *Dienst- en Werkboden* en *Paarden*, alles voor zoo verre, wegens ieder dier voorwerpen, de belasting op den 1sten Mei dezes jaars was verschuldigd, met aanwijzing van alle zoodanige verdere bijzonderheden, als waarvan de kennis, volgens de bepalingen dezer wet, wordt vereischt tot regeling der verschuldigde belasting.

Dat, volgens § 3, 4, 5, 6 en 7, een iegelijk, aan wiens woning een Biljet als voren is bezorgd, gehouden zal zijn de daarbij voorgestelde vragen behoorlijk, stellig en zonder eenige voorbehouding te beantwoorden; zullende het nogtans aan de Belastingschuldigen vrijstaan, zich, met betrekking tot de aangifte der belastings-voorwerpen naar de *drie eerste* grondslagen, (namentlijk *Huurwaarde, Deuren en Vensters* en *Haardsteden*), der bij hen in gebruik zijnde perceelen, te gedragen naar den aanslag van het vorige dienstjaar, zonder dat zulks evenwel zal kunnen verhinderen het gelasten eener herziening, volgens artikel 32.

Ingeval iemand wegens meer dan een perceel in dezelfde gemeente de belasting verschuldigd is, zal hij wegens ieder dier perceelen de opgaven betrekkelijk de *Huurwaarde*, *Deuren en Vensters*, *Haardsteden* en *Mobilair* afzonder doen.

Indien in een perceel begrepen zijn een woonhuis of woning, een zoodanig pakhuis, zolder of kelder, als bij art. 6 § 2 en bij art. 28 § 3 dezer wet is bedoeld, behoort de *Huurwaarde* van het woonhuis of de woning en die van het pakhuis, den zolder of kelder afzonderlijk te worden opgegeven.

Zij, welke, bij het bezorgen der biljetten, of ook bij het terughalen van dezelve, mogten zijn overgeslagen, zullen zich, in geen geval, mogen beroepen op zoodanig verzuim, maar integendeel gehouden zijn, om de vereischte en behoorlijk ingevulde verklaringen in te dienen ten Kantore des Ontvangers, alwaar de Biljetten ter invulling steeds verkrijgbaar zullen zijn.

Een ieder is gehouden de te doene aangifte met zijne handteekening te bekrachtigen.

Ingeval iemand betuigt niet te kunnen schrijven, zal de Ontvanger of zijn gemagtigde, des gevraagd, de invulling in deszelfs naam, en *zonder daarvoor eenige betaling te kunnen eischen*, verrigten, met vermelding der redenen waarom; en zal de aangifte door den Ontvanger of deszelfs gemagtigde, in tegenwoordigheid van een derden persoon en met en benevens deze, worden geteekend, *na voorafgaande voorlezing*.

De Belastingschuldigen zullen de door hen in betrekking tot de belasting op het *Personeel* te doene aangiften, in het algemeen, behooren in te leveren in die gemeenten, alwaar de belasting is verschuldigd.

[illegible] beide belastings voorwerpen naar de *vier eerste* grondslagen, alle of [illegible] gelegen zijn, of zich bevinden in [illegible] [illegible] *vrijstaan* de aangifte voor alle dezelve, [illegible] gemeente afzonderlijk, ter plaatse hunner woning of van hun verblijf te bewerkstelligen.

Zoo wanneer Paarden der *vierde klasse* door een zelfden Belastingschuldige in verschillende gemeenten worden gehouden, zal hij in *elk* van deze, het aldaar gehouden wordend getal behooren aan te geven.

Eindelijk worden de Ingezetenen verwittigd, dat tot *Tegenschatters* voor meergenoemde belasting zijn benoemd de navolgende personen, als:

PAULUS FRANCHIMON, JANSZOON, en
WILLEM LEONARD ULJEE.

Wordende een iegelijk mits deze aangemaand, zich ten stipste naar de bovenstaande bepalingen te gedragen, ten einde, zoo veel hem betreft, alle orde en naauwkeurigheid in de beschrijving van voormelde belasting te bevorderen en zich voor schade te wachten.

En opdat niemand hieromtrent onwetenheid zoude kunnen voorwenden, zal deze worden afgekondigd en aangeplakt, alomme waar zulks te doen gebruikelijk is; terwijl een exemplaar dezer zal worden medegedeeld aan den Ontvanger der Directe Belastingen, tot deszelfs informatie.

Aldus gedaan en gepubliceerd, bij H. H. Burgemeester en Wethouders der Stad Leyden, op den 30 April 1840.

J. G. DE MEY.
Ter ordonnantie van dezelve,
V. PUTTKAMMER.

NOTIFICATIE.

Beschrijving voor het REGT op de PATENTEN, voor den jare 1840 *en* 1841.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS DER STAD LEYDEN brengen bij deze, naar aanleiding van een ontvangen besluit van Zijne Exc. den Heer Staatsraad Gouverneur van Zuid-Holland, van den 6 April jl., N°. $\frac{612}{118}$ D. B., (*Provinciaalblad* N°. 43,) betrekkelijk de heffing van *het Patentregt over* 1840 (dat is, van den 1sten Mei 1840, tot den 30 April 1841,) ter kennisse van alle de Patentpligtigen binnen deze Stad:

Dat, met uitzondering der bedrijven, bedoeld bij de tabel N°. 16 der wet, van den 6 April 1823, N°. 14, houdende wijzingen en uitbreidingen van de Ordonnantie op het Regt van Patent, van den 21 Mei 1819, (*Staatsblad* N°. 34) de tijd der uitgifte van de door de Patentpligtigen in te vullen verklaringen van aangifte, voor den jare 1840 wordt vastgesteld op den 7 Mei van dat jaar, en dat de wederinzameling derzelve, tegen *reçu*, door den Ontvanger of deszelfs daartoe gequalificeerden geteekend, op den achtsten dag na de uitgifte zal geschieden.

Dat de Registers der Patentpligtigen, op den 8 Junij daaraanvolgende zullen gesloten worden, en er na dien tijd volstrekt geene verklaringen meer kunnen, of zullen worden aangenomen.

Wordende ieder Patentpligtige bij deze herinnerd aan art. 18 der wet op het Regt van Patent, van den 21 Mei 1819, inhoudende: „dat zij, die bij het aanbieden of bezorgen „der verklaringen van aangifte, of ook bij het terughalen derzelve, mogten zijn voorbij-„gegaan, zich niet mogen beroepen op een of ander begaan verzuim, maar integendeel „gehouden zijn om zorg te dragen, dat de bij de wet gevorderde aangiften, verklaringen „en aanvragen, welke ter invulling aan het kantoor van den Ontvanger der Directe „Belastingen," (in de Donkersteeg binnen deze Stad) „verkrijgbaar zijn, door hen in „persoon of door hunnen gemagtigden, behoorlijk ingevuld, op den daarbij bepaalden „tijd, ter zelver plaatse moeten worden ingediend."

Alsmede aan art. 37 der voorschrevene wet, houdende: „de aan het Regt van Patent „onderhevige personen, welke, na den afloop van den tijd, tot het doen der aangifte „bepaald, bevonden zullen worden zich niet, of door valsche, onnaauwkeurige of onvol-„ledige opgave, niet *behoorlijk* van hunne verpligtingen ten aanzien dier aangiften te „hebben gekweten, zullen telken reize, wanneer hun verzuim of overtreding wordt „ontdekt, vervallen in eene boete van niet minder dan 25, en niet meer dan 400 guldens."

Dat, met betrekking tot de schippers, schuitenvoerders enz., in de tabel N°. 16 der wet, van den 6 April 1823, N°. 14, voorkomende, de eigenaren van schepen, schippers, schuitenvoerders en alle zoodanigen, die de administratie hebben over eenige binnenschepen, schuiten en andere vaartuigen, gehouden zullen zijn, om zich van behoorlijk Patent te voorzien. Dat, tot de door hen daartoe te doene schriftelijke aangiften, zal worden gevaceerd ter Secretarie alhier, van den 4 Mei aanstaande tot en met den 15den derzelfde maand, 's voormiddags van 10 tot 12 ure, de Zondagen uitgezonderd, voor zoo verre dat beroep niet in den loop des jaars wordt aangevangen: wordende dezelve tevens uitgenoodigd, om de meetbrieven hunner vaartuigen mede te brengen, en alle die inlichtingen te geven, die van hun, betrekkelijk de vaartuigen, zullen worden gevorderd; — terwijl er na den 15 Mei voormeld, geene verklaringen meer kunnen of zullen worden aangenomen, en de gebrekigen, bij ontdekking, zullen incurreren de boete, bepaald bij het 37 art. der wet, van den 21 Mei 1819, hiervoren omschreven. Dat echter gemelde termijn, voor de alhier niet gedomicilieerde schippers, verlengd wordt tot den 31sten derzelve maand, ten einde zij volgens § 13 der wet, van den 6 April 1823 gebruik kunnen maken, om in derzelver vaste woonplaats bij termijnen te betalen, en dat zij dus gedurende de geheele maand, volstaan kunnen met de vertooning, hetzij van hun vorig Patent, hetzij van het bewijs van gedane aangifte.

Dat verder alle Patentpligtigen, bij tabel N°. 7 der wet, van den 16 Junij 1832 bedoeld zijnde inlandsche en vreemde kramers, welke met [illegible] waren in herbergen, huizen, kamers of op publieke markten en [illegible] mitsgaders de debitanten in loterijbriefjes, en alle handeldrijvende, en als *Kooplieden* te belasten personen, welke hunne waren ter verkoop, hetzij in 't klein, hetzij in 't groot, te water of te lande met zich voeren, alsmede de ondernemers van openbare vermakelijkheden in tabel N°. 15 genoemd, voor zoo verre alle die Patentpligtigen in de *algemeene* beschrijving voor 1840 zullen moeten worden begrepen, gehouden zullen zijn zich, gedurende de geheele maand Mei, ter bekoming van hun Patent, aan te melden ter Secretarie dezer Stad, 's voormiddags van 10 tot 12 ure, de Vrijdag, Zaturdag en Zondag uitgezonderd; zullende er na dien tijd geene aanvragen meer worden aangenomen, behalve van de zoodanigen, die hun beroep of bedrijf na dien tijd aanvangen en alzoo in de bijzondere beschrijvingen worden begrepen, welke gehouden zijn, zich dadelijk bij dien aanvang van Patent te voorzien.

Waarschuwende Burgemeester en Wethouders voornoemd de belanghebbenden en wel bijzonder *de schippers of schuitenvoerders, kramers en de debitanten van loterijbriefjes*, alsmede de *ondernemers van spelen en vermakelijkheden*, zorg te dragen, dat zij hun beroep niet uitoefenen, ten zij voorzien van hun Patent, en dat hetzelve niet zal worden afgegeven, dan nadat, hetzij voor het geheel of voor de verschenen termijnen, naar mate de Patentpligtigen daartoe volgens de wet gehouden zijn, gebleken zij, dat de belasting is betaald, ten einde hetzelve, bij den eersten eisch daartoe gedaan wordende, terstond te kunnen vertoonen.

En opdat niemand hieromtrent onwetendheid voorwende, zal deze worden afgekondigd en aangeplakt alomme, waar zulks te doen gebruikelijk is; terwijl een exemplaar zal worden medegedeeld aan den Ontvanger der Directe Belastingen, tot deszelfs informatie.

Aldus gedaan en gepubliceerd, bij H. H. Burgemeester en Wethouders der Stad Leyden, op den 30 April 1840.

J. G. DE MEY.
Ter ordonnantie van dezelve,
V. PUTTKAMMER.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS DER STAD LEYDEN,

Gehad hebbende het verzoek van de Wed. ABRAH. PARMENTIER, geb. SCHUIJVER, *Fabrikeur*, wonende op de Middelstegracht, Wijk 7 N°. 604, strekkende ter bekoming van de vereischte vergunning om op een Werf achter bovengenoemd Huis, een Zeemtouwerij te mogen plaatsen;

Gezien Zijner Majesteits besluit van den 31 Januarij 1824, rakende de vergunningen ter oprigting van sommige Fabrijken en Trafijken;

Brengen bij deze ter kennis van alle daarbij belanghebbenden, dat tot het hooren der bewoners der huizen, naast het bovengenoemde Perceel gelegen, ten opzigte der Informatien, *de Commodo et Incommodo*, door de *Commissie van Fabricage* zal worden gevaceerd op het Raadhuis dezer Stad, op *Dingsdag den 5 Mei aanstaande, des middags ten twaalf ure*; zullende de belanghebbenden verpligt zijn hunne bezwaren tegen opgemeld verzoek op dien tijd bij genoemde Commissie in te brengen, terwijl bij verzuim daarvan zij gehouden zullen worden tegen de inwilliging van hetzelve zich niet te hebben verzet.

Leyden den 30 April 1840.

[illegible]
Ter ordonnantie van dezelve,
V. PUTTKAMMER.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS DER STAD LEYDEN brengen bij deze ter kennis der belanghebbenden, dat, uit krachte van art. 2 van het *Plan tot vereffening en aflossing van de gevestigde Schuld, ten laste dezer Stad*, gearresteerd bij den Raad, op den 19den Julij 1839, en nader gewijzigd op den 6den Maart 1840, alsmede van art. 2 van Zijner Majesteits besluit van den 20sten April jl., N°. 54, *op Vrijdag den 8sten Mei aanstaande, des middags ten twaalf ure*, op het Raadhuis dezer Stad, in het openbaar zal plaats hebben de Uitlooting der Obligatiën, rentende 4 pCt., spruitende uit de Negotiatie van den 2den Januarij 1810, groot in Kapitaal ƒ 48,500, met toekenning der daaraan verbondene Premiën, op den voet en wijze, bij het primitieve Plan van genoemde geldleening bepaald; zullende vervolgens ten Kantore van den Stedelijken Ontvanger op de gewone dagen en uren worden gevaceerd tot aflossing der gemelde Obligatiën, en de daaraan bij uitlooting toegewezene Premiën, met bijbetaling der daarop verloopene Intressen tot den 15den Mei 1840.

Leyden den 1sten Mei 1840.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
J. G. DE MEY.
Ter ordonnantie van dezelve,
V. PUTTKAMMER.

NEDERLANDEN.

LEYDEN, 3 Mei.

Ziet hier het vervolg en slot van de Memorie tot beantwoording der in ons vorig Nommer medegedeelde aanmerkingen:

Ontwerp III. De onderscheidene aanmerkingen, door de afdeelingen betrekkelijk het 3de ontwerp van wet gemaakt, kunnen tot de navolgende hoofdpunten gebragt worden, welker, bij deze memorie meer ontwikkelde, beantwoording, de stoffe volkomen zal toelichten:

1°. Er bestaat onzekerheid wat bedoeld wordt door de *laatst ingekomen staten van ontvangsten en uitgaven der Overzeesche Bezittingen*, en of daarop wel *alle* ontvangsten en uitgaven voorkomen. Men zou ook de *begrootingen* willen overgelegd zien, mitsgaders de *laatst afgesloten rekeningen van ontvangsten en uitgaven*, tot regtvaardiging van het beschikbaar saldo. Het woord *rekeningen* schijnt in allen geval te verkiezen boven *staten*.

1°. De staten van ontvangsten en uitgaven door de Regering bedoeld zijn die, welke jaarlijks uit de Kolonien ontvangen worden, en met welker inrigting de leden zich kunnen bekend maken door de inzage van den *staat van ontvangsten en uitgaven in geheel Nederlandsch Indië over het jaar 1839*, aan de Kamer door het Departement van Kolonien medegedeeld, bij gelegenheid der beraadslagingen van de maand December 1839, en nog ter hare griffie berustende. Die staat is geheel gelijkvormig aan het sedert eenige jaren in Indië gebruikelijke, en in 1833 bepaaldelijk door den Graaf *van den Bosch*, destijds Commissaris-Generaal des Konings in *Nederlandsch Indiën* vastgestelde model.

Het is *de eigenlijke begrooting van Nederlandsch Indië*, omvattende *alle* ontvangsten en uitgaven, *zonder eenige uitzondering*, waarop men in het jaar, waarover de staat loopt, meent te kunnen en te mogen rekenen.

Deze staat geeft mitsdien een naauwkeurig overzigt der gansche koloniale administratie. Voor personen, met den dagelijkschen gang dier administratie bekend, is die staat genoegzaam duidelijk; maar men zal zich gaarne beijveren, om door eenige wijzigingen in den vorm, daaraan, zoo als dit noodig wordt geacht, eene meerdere duidelijkheid bij te zetten. *De laatst afgesloten rekeningen der koloniale administratie* zoude men volgaarne aan de Kamer

mededeelen, zoo daarvan eenig nut kon worden getrokken ter bepaling van het beschikbaar saldo, waarvan het gebruik bij de wet zal worden geregeld. Maar dit is het geval geenszins, gelijk hieronder nader blijken zal.

Als een gevolg van de bijzondere ligging der Indische bezittingen op honderden mijlen afstands van elkander, zijn allen gedurende meerdere maanden van het jaar onderhevig aan periodieke stilstanden van gemeenschap met *Java*; en voorts, naar aanleiding van de omstandigheid, dat vele belangrijke data voor de boekhouding te *Batavia* uit het moederland moeten komen (dit ziet vooral op de afrekeningen der producten en de betaling van traktementen, pensioenen, verlof, tractementen, enz.), kunnen de comptabele stukken, tot het afsluiten der rekeningen gevorderd, niet vroeger bij het algemeen financieel bestuur te *Batavia* worden verzameld, dan wanneer het tijdvak, waarover dezelven loopen, sedert lang is verstreken.

Neemt men nu nog hierbij in aanmerking den tijd, gevorderd voor het opnemen en sluiten bij de Algemeene Rekenkamer van Nederlandsch Indie van elke afzonderlijke rekening, en de bijzonderheid, dat daaronder vele zijn van eenen commercielen en ingewikkelden aard, dan wordt het begrijpelijk, dat het afsluiten *der algemeene staat-rekening van Nederlandsch Indie* eerst lang na ommekomst van het jaar plaats vindt.

Op dit oogenblik is het Departement van Kolonien nog niet in het bezit van eene latere staat-rekening, dan die van het jaar 1837.

De inzage van een zoodanig stuk, of zelfs die der staats-rekening van 1838, zou, bij voorbeeld, geen licht hoegenaamd verspreiden over deliberatien, ten doel hebbende om het cijfer, of de bestemming te regelen van het batig slot, dat hier te lande in 1841 zal beschikbaar zijn.

Daartoe worden stukken van latere dagteekening gevorderd, dan de afgesloten rekeningen van vroegere jaren, en bepaaldelijk de laatst ontvangene begrootingen en derzelver rectificatien.

De kennis van den wezenlijken oogst van het loopende jaar, die van de remisen en waarschijnlijke prijzen, en eindelijk de opsomming der op den *staat van ontvangsten en uitgaven* ten laste der remise kas voorkomende betalingen, ziet daar de gegevens, die vereischt worden ter bepaling van het batig slot.

Dat slot zal dan ook jaarlijks bij het Departement van Kolonien naar *deze grondslagen*, doch buiten alle verband tot de *laatst in Indie afgeslotene staatsrekening*, worden opgemaakt, en kan in geen geval door die rekening, als over een vroeger tijdvak loopende, worden toegelicht.

Overigens heeft de Regering in het ontwerp van wet het woord *staten* gebezigd, omdat dit sedert verscheiden jaren de *officiele benaming* is van de jaarlijks door den Gouverneur-Generaal over Nederlandsch Indie gearresteerd wordende begrootingen van ontvangsten en uitgaven.

2°. De uitdrukking: *batig slot ten behoeve van het Moederland*, doet denken aan een ander *niet beschikbaar slot*.

2°. Zoo als de algemeene *staat van ontvangsten en uitgaven over Nederlandsch Indie* is ingerigt, en waarvan, zoo als gezegd, een afschrift, loopende over het jaar 1839, bij de Kamer is berustende, bestaat werkelijk het geval, dat het *excedent* van den Staat op verre na niet is een *beschikbaar batig slot*. Eenige uitweiding is noodig om dit begrijpelijk te maken.

Uit de organieke bepalingen van den Commissaris-Generaal *van den Bosch*, vloeit als eene aansporing tot spaarzaamheid en orde voort, dat het *excedent van den algemeenen staat van ontvangsten en uitgaven over geheel Nederlandsch Indie*, bestaat uit het voordeelig verschil tusschen die bijzondere soorten van ontvangsten en uitgaven, over welke de Gouverneur-Generaal eenen onmiddellijken invloed oefent, en welker cijfer in vele opzigten van zijne goede administratie afhankelijk is. Dat *excedent* bestemd zijnde, om te worden een in het oog vallende maatstaf der financiele handelingen van het Indisch Bestuur, zoo moesten daarop geen invloed kunnen hebben de uitgaven, welker vermindering of vermeerdering niet van dat bestuur afhangt, maar die door het land aan de Indische financien worden opgelegd.

Van dezen aard zijn de kosten van het Nederlandsch auxiliair eskader, welks sterkte niet door den Gouverneur-Generaal, maar door den Koning wordt bepaald; de uitgaven voor de Commissie van natuurkundig onderzoek; en [illegible] ten beloope van *f* 9,000,000 's jaars, bij onderscheidene wetten aan de Indische geldmiddelen opgelegd.

Van het *excedent* moeten ook nog afgetrokken worden eenige buitengewone uitgaven, die in 1833 geacht werden na eenige jaren geheel te zullen ophouden; zoo als de kosten der groote verdedigings-werken, eenige wachtgelden en personele toelagen, en eenige sommen, die in 1833 nog niet vatbaar schenen voor eene vaste regeling; zoo als een gedeelte der kosten van het leger, eene som voor aanbouw van vaartuigen en eene som voor *onvoorziene tegenspoeden*.

Dit alles nu moest blijkbaar van het *excedent* worden afgetrokken, om te komen tot de kennis van het *batig slot*, *beschikbaar* voor het *moederland*.

Maar dit zijn nog niet alle verrekeningen, die het *excedent* tot dat einde ondergaan moet.

Voor het gemak der vergelijkingen is bepaald, dat de waarde der Gouvernements-producten steeds bij den *algemeenen staat van ontvangsten en uitgaven* zal berekend worden tot vaste prijzen, die wel in 1833, toen zij voor het eerst geregeld werden, in verhouding stonden tot de marktwaarde, maar die thans, immers voor zoo veel de stapelproducten van *koffij* en *suiker* betreft, ver daarboven staan.

Die producten worden bij voorbeeld steeds op de bedoelde staten in omvangst gebragt voor *f* 33 en *f* 14 de pikol, doch zijn thans slechts netto waard ongeveer *f* 24 en *f* 8.50.

De specerijen en de indigo leveren gewoonlijk iets meer op dan de begrootingsprijzen, doch de slotsom blijft altijd, dat te dezer zake eene aanzienlijke deductie van het *excedent* moet plaats hebben, om de waarschijnlijke hoegrootheid van het *batig slot* te kunnen bepalen.

Uit dit een en ander blijkt derhalve, dat het Indisch *excedent* niet is het *beschikbaar batig slot*, bedoeld bij de slotbepaling der nieuwe redactie van art. 60, moetende dat *excedent*, om eenig denkbeeld te geven van het waarschijnlijk *beschikbaar batig slot*, vooraf worden ontdaan van een aantal daarop klevende lasten, en van de te hooge aanrekening van sommige producten.

3°. Naar welke regelen en door wien zal het *batig slot*, bij de wet beschikbaar, worden bepaald.

3°. De bepaling der hoegrootheid van het *beschikbaar batig slot* is, zoo als uit de beantwoording der vorige vraag blijkt, geene willekeurige operatie, maar de uitkomst eener optelling en aftrekking van gegevens, die uit den Indischen staat van ontvangsten en uitgaven getrokken worden, in verband tot de later inkomende berigten van den Gouverneur-Generaal, wegens het mede- of tegenvallen der inzamelingen en ontvangsten, en tot den bekenden staat der markt.

Die operatie moet noodwendig worden verrigt bij het Departement van Kolonien, alwaar de stukken berusten die den grondslag daarvan uitmaken.

4°. Denkbeeld om de koloniale begrooting van ontvangsten en uitgaven bij de wet te doen vaststellen, en op dezelfde wijze te doen behandelen als in het moederland.

4°. Het is ten eenenmale ondoenlijk, om het arresteren der begrootingen te ontnemen aan de koloniale besturen, *eensdeels*, omdat hun alleen een aantal omstandigheden bekend zijn, die op het cijfer dier begrootingen eenen beslissenden invloed oefenen; *anderdeels*, omdat de groote afstanden tusschen het moederland en die bezittingen in het onderstelde geval slechts de keuze zouden laten tusschen twee even bedenkelijke alternativen, namelijk het volgen door den Gouverneur-Generaal van eene lang te voren in Nederland gearresteerde en op de omstandigheden van het oogenblik niet meer passende begrooting, of wel het geheele gemis van eene begrooting; daar toch die van elk loopend jaar eerst lang na de ommekomst van hetzelve in Indie ontvangen, en daardoor geheel nutteloos worden zou.

In beide gevallen zou er eene verwarring en onzekerheid ontstaan, waarvan de gevolgen moeijelijk te berekenen zijn.

Volgens de door den Commissaris-Generaal *van den Bosch* gemaakte en door den Koning bekrachtigde bepalingen, worden de begrootings-staten jaarlijks door den Gouverneur-Generaal omstreeks de maand Januarij gearresteerd en executoir verklaard, en vervolgens herwaarts gezonden. Gewoonlijk ontvangt het Departement van kolonien die staten in Junij of Julij, en is in Augustus of September gereed met het gewone onderzoek in hoeverre, bij de opmaking derzelven, de bestaande verordeningen zijn betracht geworden. Het Departement kan in den aanvang van elke gewone zitting der Staten-Generaal, gereed zijn met de ter mededeeling aan Hun Edel Mogenden bestemde opgaven, en die opgaven kunnen alsdan de laatst bekende informatien omtrent de koloniale opbrengsten bevatten.

Deze gang van zaken is de eenige die als doelmatig kan worden beschouwd, terwijl voorts in de boven vermelde verordeningen, en in derzelver naauwgezette bewaking bij het Departement van kolonien, de waarborg opgesloten ligt, dat de jaarlijksche begrooting naar behooren opgemaakt, en niet overschreden wordt.

De dagelijksche bewerking der uitgaven, en de verantwoording der rekenpligtigen zijn opgedragen aan inrigtingen van controle, overeenstemmende met die van het Moederland, en die nog onlangs het voorwerp zijn geweest van voorstellen van den Gouverneur-Generaal, ten doel hebbende bespoediging en vereenvoudiging.

Geene uitgaaf wordt in Indie door den Gouverneur-Generaal toegestaan, voordat de genoegzaamheid van den eigenaardigen post der begrooting op eene voldoende wijze gebleken zij.

5°. Welke zijn de ontvangsten en uitgaven, hier te lande ten behoeve der Overzeesche Bezittingen te doen?

5°. Deze ontvangsten en uitgaven zullen duidelijk blijken, gedeeltelijk uit den jaarlijks over te leggen staat van ontvangsten en uitgaven, gedeeltelijk uit de stukken, die zullen strekken tot berekening van het waarschijnlijk *batig slot*.

6°. Door welke handteekeningen zullen de over te leggen staten worden bekrachtigd?

6°. De uit Nederlandsch Indie ontvangen staten zijn bekrachtigd door de handteekening van den Gouverneur-Generaal over Nederlandsch Indie en van den Directeur-Generaal van Financien, terwijl de afschriften gewaarmerkt zijn door den algemeenen Secretaris van het Gouvernement.

De stukken, welke eigenaardiglijk bij het Departement van Kolonien zullen worden opgemaakt, zullen worden bekrachtigd door de handteekening van het hoofd van het Departement.

7°. Mededeelingen omtrent den geldelijken toestand der Overzeesche Bezittingen.

7°. De geldelijke toestand der Overzeesche Bezittingen zal duidelijk blijken uit den algemeenen staat van ontvangsten en uitgaven, en uit de opgaven die daarbij gevoegd zullen worden, ter aanwijzing van het vermoedelijk *beschikbaar batig slot*.

8°. De wenschelijkheid van grondwettige bepalingen, opzigtelijk de wetgeving in de kolonien, in verband tot de onbestaanbaarheid der vereeniging van de wetgevende met de uitvoerende magt, en tot de eigendommen der ingezetenen, die in de kolonien zouden bestaan.

8°. De strekking der gemaakte aanmerking omtrent de vereeniging der wetgevende en uitvoerende magten in de kolonien, is niet duidelijk voorgekomen.

Verstaat men daardoor, dat er in die kolonien, behalve de uitvoerende magt (waarmede waarschijnlijk bedoeld wordt de Gouverneur-Generaal) behoorde te bestaan een van hem onafhankelijk wetgevend ligchaam, dan moet een zoodanig beginsel verklaard worden ten eenenmale onbestaanbaar met het hoog belang, om de zedelijke overmagt, die de volstrekste voorwaarde is der voortduring van ons gezag, niet te verlammen door de verdeeldheden en belemmeringen onafscheidelijk van de werking van onderling onafhankelijke staatsmagten. De in Indie zoo gewigtige eenheid van inzigten en snelheid van uitvoering kan alleen worden bewaard door het thans bestaande stelsel, hetwelk dan ook trouwens dat is van alle volken, die derzelver koloniale belangen goed verstaan, en niet aan afgetrokken theorien opofferen.

Verstaat men door de gemaakte aanmerking, dat er *in het moederland* eene wetgevende magt voor de kolonien behoorde te bestaan, opdat de Gouverneur-Generaal blootelijk zij de uitvoerder der van daar ontvangene wetten, dan is het antwoord, dat dit werkelijk nu het geval is; niet in eenen volstrekten zin, want dit zou even onbestaanbaar zijn, als het aanwezen eener van den Gouverneur-Generaal onafhankelijke wetgevende magt in de kolonien, maar behoudens de uitzonderingen, gebiedend door de omstandigheden gevorderd.

De Gouverneur-Generaals zijn in de uitoefening hunner magt gebonden aan *reglementen op het beleid der Regering*, door den Koning gearresteerd. Dat hetwelk voor Nederlandsch Indie is vastgesteld, en aan hetwelk de overigen zoo veel mogelijk gelijkvormig zijn, rust, ten opzigte van het punt waarvan hier rede is, op het beginsel, dat de algemeene wetten en de verordeningen door den Koning worden vastgesteld; dat de Gouverneur-Generaal, wanneer er *periculum in mora* is, bevoegd is, om, behoudens zijne persoonlijke verantwoordelijkheid, van die verordeningen af te gaan, maar dat, wanneer die voorwaarde niet aanwezig is, hij zich stiptelijk aan die verordeningen houden, en zich bepalen moet tot het maken van bedenkingen en het doen van voorstellen aan het Opperbestuur alhier.

Op dezen regel maken uitzondering, zoo als trouwens wel van zelf spreken zal, alle *wettelijke* bepalingen van eenen ondergeschikten en dagelijkschen aard, waarmede geene beginselen gemoeid zijn, en ook die welke dringend gevorderd worden door onverwachte gebeurtenissen. In die gevallen kan de Gouverneur-Generaal *onder 's Konings nadere goedkeuring* al zulke wetten, algemeene verordeningen en bepalingen vaststellen en voorloopig in werking brengen, als in overeenstemming met de algemeene gronden van het Regerings-reglement noodig worden geacht.

De zaak komt derhalve hierop neder, dat de wetgevende magt in de kolonien, in den regel, berust bij den Koning, die zich daaromtrent doet voorlichten door den Raad van State en het Departement van Kolonien, mitsgaders door zoodanige andere Departementen van algemeen Bestuur, als eigenaardig in de in overweging komende onderwerpen zijn betrokken, en dat aan dit beginsel niet verder wordt gederogeerd, dan volstrekt noodig is door den afstand waarop de kolonien van het Moederland zijn gelegen.

Eene vrijmagtige beschikking over het leven, de vrijheid en de bezittingen der ingezetenen is niet in den Gouverneur-Generaal gevestigd, en zou trouwens weinig overeenkomstig zijn zelfs met de meest bekrompene denkbeelden van maatschappelijke orde en vrijheid.

Een aantal uitdrukkelijke bepalingen, in het Regerings-reglement opgenomen, wederspreken dan ook op het stelligste dit vermoeden.

De burgerlijke en lijfstraffelijke regtspleging kan alleenlijk worden uitgeoefend door regtbanken, daargesteld ingevolge de algemeene bepalingen en reglementen, op des Konings last in werking gebragt.

Niemand mag in de kolonien wegens misdaden in regten betrokken worden dan uit krachte der wetten, en op de wijze daarbij vastgesteld. Alle tusschenkomst der Regering in zaken van Justitie is verbonden. De wet eindelijk, beschermt een ieder, die zich als een goed en rustig burger gedraagt.

Op dit oogenblik houdt eene speciale Commissie, door den Koning daartoe benoemd, zich bezig met het voorbereiden van de invoering der Nederland-

sche wetboeken in Nederlandsch Indie. Een soortgelijk onderzoek is omtrent de West-Indische kolonien aan den gang. Daardoor zullen eerlang dezelfde waarborgen in de kolonien bestaan, welke de wetten in den moederstaat aanbieden, hoever nu reeds voldoende waarborgen aanwezig zijn.

Dat aan den Gouverneur-Generaal, eene buitengewone magt is toegekend ten opzigte van personen, schadelijk voor de rust, is niet te ontkennen, en mag bij den eersten opslag die waarborgen aanmerkelijk verzwakken; maar dit is meer schijn dan waarheid, en is in allen geval eene volstrekte noodzakelijkheid.

Elke maatregel van den Gouverneur-Generaal, strekkende om in het belang der openbare rust iemand in verzekerde bewaring te doen nemen, of uit de kolonie te verwijderen, is onderworpen aan de Koninglijke goedkeuring, en moet dadelijk worden gebragt ter kennisse van het Departement van Kolonien. Men mag dus aannemen, dat de Gouverneur-Generaal zoodanige maatregelen niet nemen zal, dan op goede gronden. Ziet daar den waarborg, dat van die buitengewone magt geen ligtvaardig gebruik zal worden gemaakt. Die magt behoort niet aan den Gouverneur-Generaal te worden ontnomen. Men vindt in de Kolonien menschen van allerlei landaard, wier belangen en oogmerken zich niet altoos met onze administrative verordeningen verdragen.

Niets is in staat om die gemengde bevolking in toom te houden, dan de overtuiging, dat een stil en ordelijk gedrag de volstrekte voorwaarde is van derzelver toelating elk oogenblik in te trekken.

Het komt er dus op neder, dat in de kolonien geene vrijmatige beschikking over leven, vrijheid en eigendommen bestaat; dat de buitengewone magt, aan den Gouverneur-Generaal opgedragen, zich niet verder uitstrekt dan tot het verwijderen van personen, welker verblijf gevaarlijk of schadelijk wordt geoordeeld; zijnde die verwijdering nog onderhevig aan eene hoogere beoordeeling; en dat eindelijk de door den Koning gearresteerde koloniale regerings-reglementen al die grondwettige waarborgen bevatten, welke het bijzonder belang vordert, en bestaanbaar kunnen worden geacht met de gesteldheid der kolonien en met het algemeen belang.

De slotsom van al het bovenstaande is:

1°. Dat de door de Regering voorgedragene nieuwe slotbepaling van art. 60 der grondwet, al datgene bevat wat gevorderd wordt, om de verwezenlijking te verzekeren van het eigenlijk oogmerk dier bijvoeging, namelijk *de regeling bij de wet van het werkelijk beschikbaar batig slot der koloniale administratie*, en dat, zoo de Regering het overleggen der laatste gearresteerde *staten van ontvangsten en uitgaven* (met andere woorden, *de koloniale begrootingen*) en niet van de *laatst afgeslotene rekeningen* heeft voorgesteld en nog blijft voorstellen, dit alleen plaats heeft om de Staten-Generaal in het bezit te stellen van stukken van de laatst mogelijke dagteekening, en mitsdien van de meest mogelijke nuttigheid.

2°. Dat de bijzondere en algemeene belangen doelmatiglijk bij de bestaande koloniale verordeningen zijn verzekerd, en dat de veranderingen, die daaromtrent in sommige aanmerkingen als wenschelijk worden geopperd, niet zouden zijn overeen te brengen met het belang van den Staat, en met de eigenaardige gesteldheid van alle koloniale besturen.

Ontwerp IV. Met leedwezen heeft de Regering gezien, dat hare betoonde bereidwilligheid, om te voldoen aan het vroeger te kennen gegeven verlangen, dat, ook in het gedeelte der grondwet, hetwelk de *Staatsbegrooting* betreft, wijzigingen zouden worden gebragt, bij sommige leden der vergadering geen voldoenden bijval heeft gevonden, maar gevolgd is van bedenkingen, waarvan de toepassing niet zoude zijn over een te brengen met de handhaving van eene vaste en gelijkmatige geldelijke administratie.

De Regering er toe besluitende om op te geven het bestaan van eene tienjarige begrooting, waardoor, zoo wel ten aanzien van de voornaamste uitgaven als ontvangsten, een vaste stand van zaken voor een eenigzins ruim tijdvak geboren wordt, en daardoor in de plaats stellende eene begrooting voor slechts *twee* jaren, is dit laatste tijdvak bij verscheidene leden nog te lang geoordeeld, en wenscht men dat alles *jaarlijks* ter sprake gebragt worde.

Aan dien wensch te voldoen zou eene toestemming zijn, dat er als het ware eene gedurige overweging omtrent de geldelijke aangelegenheden des lands plaats behoorde te vinden, en ten gevolge hebben, dat de werkzaamheden deswege steeds het grootste gedeelte der zittingen van de Staten-Generaal vervulden; terwijl er aan de Regering geene gelegenheid gelaten zou worden, om zich met eene geregelde toepassing der alzoo vastgestelde wetten, of met andere wettige herzieningen van eenen uitgebreiden aard bezig te houden, of om daartoe, na bedaarde overweging, gepaste wettelijke voordragten te doen.

De grondwet van 1814 had ten doel eene doorloopende begrooting; — die van 1815 wilde, althans voor *tien* jaren, verzekeren de gewone, zekere en steeds voortdurende uitgaven; en nu oordeelen sommigen het reeds te lang, dat voor *twee* jaren in de uitgaven worde voorzien. Alles tot eene *jaarlijksche* overweging te brengen, acht de Regering in geenen opzigte verkieslijk, en slechts voor *twee* jaren zekerheid nopens de Staats-uitgaven te verkrijgen, was wel het minste, dat bij het verlaten van eene *tienjarige* begrooting kon worden voorgesteld; — hierbij vermeent men dus te moeten verblijven, als zeer geschikt om, eenmaal in werking gebragt, en door tijdige voordragten verzekerd, eene gewenschte vastheid in de behandeling der geldelijke aangelegenheden daar te stellen.

Maar elke *twee* jaren de middelen en Staats-inkomsten als het ware los te maken, en van eene stemming te doen afhangen, wordt geacht onraadzaam.

Onder de tegenwoordige grondwet behield men dan toch gedurende *tien* jaren volkomen zekerheid omtrent de *hoofdsom* van alle belastingen, en daarop grondde zich de *zekerheid van de schuldeischers van den Staat*; bij zoodanig stelsel was het dan ook minder belangrijk, om te trachten aan het hebben van *vaste Staats-inkomsten*; de tijdstippen, waarop het bestaande ter sprake kwam, waren tamelijk verwijderd, en er bestond gedurende dat tijdsverloop eene gepaste zekerheid, waarop het Gouvernement handelen en zijne maatregelen kon nemen.

Bij eene vroegere gelegenheid is dit onderscheid in de wijze van behandeling der geldelijke aangelegenheden tusschen *Engeland* en *Nederland* niet onopgemerkt gebleven, want de heer *van Nes*, in der tijd lid der Tweede Kamer, zijn voorstel van den 8 Maart 1833 verdedigende, heeft er melding van gemaakt. Eene tienjarige vastheid van de voorname middelen van inkomst, deed hem als minder noodzakelijk beschouwen de toepassing van het stelsel van vaste middelen; met het vervallen van die tienjarige zekerheid doet zich intusschen nu de noodzakelijkheid voor, om het crediet van den Staat niet afhankelijk te maken van dikwijls terugkeerende overwegingen omtrent datgene, wat het onderpand voor de goede vervulling van bestaande verpligtingen kan uitmaken.

Door deze consideratien is de Regering geleid geworden bij de voordragt van art. 4 van het ontwerp N°. 4, en zij vermeent alsnog dat, bij het om de twee jaren vaststellen van eene begrooting van uitgaven, in afzonderlijke wetten verdeeld, waarvan het gevolg kan zijn, dat eerst na het aannemen van al die wetten, eene voordragt omtrent de middelen kan plaats vinden, te veel onzekerheid en te veel gevaar voor een stilstand in het geldelijk beheer zou kunnen ontstaan, om niet bij het gevoelen te blijven, dat het hebben van vaste middelen, en dienvolgens, het alsnu aannemen van het stelsel, hetgeen daaromtrent in Engeland bestaat, als nuttig in het algemeen belang te beschouwen is.

Men gelooft overigens, dat de ondervinding genoegzaam bewezen heeft, dat de veelvuldige afwisselingen in belastingen geenszins wenschelijk zijn; en ook deze overweging spreekt voor het gedane voorstel, hetwelk geenszins uitsluit successive verbeteringen, noch ook die meer belangrijke veranderingen, waarvan de noodzakelijkheid mogt blijken; terwijl dan toch door de tweejarige stemming over de uitgaven, gezorgd zal zijn, dat de opbrengst der middelen tot geene uitgaven worden gebezigd, die niet op zoodanige nieuwe wet zijn gegrond.

Na deze algemeene toelating van het stelsel, in de wet N°. 4 bedoeld, zal men nog ten aanzien van eenige bijzondere punten aanmerken:

a. Dat het nog verder onder-verdeelen der overwegingen omtrent de begrooting der uitgaven; — het doen opnemen in de wet van sommen voor afzonderlijke afdeelingen of hoofdafdeelingen van elk hoofdstuk; — het verhinderen der overbrenging van crediten van de eene afdeeling op de andere in hetzelfde hoofdstuk, of zelfs van het eene artikel op het andere, zonder de tusschenkomst der wetgeving, maatregelen zijn, die nu wederom veel verder zouden gaan, dan de eerst aan den dag gelegde wenschen ten aanzien van de begrootingen, en grootendeels, zoo zeer de handelingen van de Regering in de kleinste bijzonderheden aan banden leggen, dat men dezelve als onraadzaam en strijdig met den algemeenen aard onzer instellingen aanmerken moet.

b. Dat het bepalen van een onderzoek bij de Staten-Generaal van de rekening in art. 6 van het ontwerp vermeld, en het bekrachtigen van die rekening, door een *wet*, is toegeschenen minder eigenaardig te zijn, nadat zoodanige rekening zal zijn opgenomen en gesloten bij het collegie, daartoe volgens de grondwet bevoegd verklaard; dat dit eene vermenging van attributen of eene contrôle boven eene andere contrôle zouden daarstellen, die niet is aan te raden; en dat dus eene bijvoeging in dien zin op dit artikel niet aannemelijk wordt geoordeeld.

c. Dat de vermelding van *Staatsinkomsten* volkomen synoniem gehouden wordt met die van *middelen*, en men derhalve te dien opzigte geene verandering in art. 4 noodzakelijk acht.

d. Dat art. 124 van de bestaande grondwet werkelijk behoort te worden vermeld in art. 1 van het ontwerp, weshalve de Secretaris van Staat gemagtigd is, om in art. 1 van het oorspronkelijk ontwerp, achter 123, te plaatsen 124, en die verandering te waarmerken, maar dat de herhaling daarvan in art. 2 niet schijnt te moeten plaats hebben.

Ontwerp V. Het beginsel der periodieke aftreding der Raadsleden in de steden is slechts in ééne afdeeling onraadzaam geacht, doch door al de overigen goedgekeurd, en zelfs, ten gevolge van vroeger uitgedrukte verlangens, als wijziging der grondwet in het ontwerp N°. 5 opgenomen; het zoude dus geheel overbodig zijn daaromtrent thans in verdere beschouwingen te treden.

Aan het in de *vijfde* afdeeling uitgedrukt verlangen, dat de leden der gemeenteraden ten platten lande zouden worden benoemd of voorgedragen door *kiezers*, en mitsdien niet worden benoemd door de Staten der provincien, na alvorens daaromtrent het plaatselijk Bestuur te hebben gehoord (zoo als bij art. 11 van al de reglementen op het bestuur ten platten lande in de provincien is vastgesteld,) kan niet voldaan worden, niet alleen omdat zulks zoude strijden met de grondwettelijke beginselen nopens de provinciale en plaatselijke reglementen, maar ook omdat de benoeming der leden van de gemeenteraden ten platten lande door de Provinciale Staten, na het plaatselijk Bestuur gehoord te hebben, voorzeker veel grooter waarborg oplevert voor goede keuzen, dan die van kiezers ten platten lande, en de daarmede aldaar wel eens verbonden kleine kuiperijen en persoonlijke verwijderingen of partijdigheid.

In het 2de artikel van het ontwerp is door ééne afdeeling het woord *bepaalde*, boven het woord *bedoelde*, te regt verkieslijk geacht. — De Secretaris van Staat is gemagtigd, om die veranderingen in het oorspronkelijk ontwerp te brengen en te waarmerken.

Ontwerp VI. Omtrent het ontwerp van wet N°. VI, betreffende de *Algemeene Rekenkamer*, heeft men in de veranderde redactie, door de eerste afdeeling in aanmerking gebragt, geene wezenlijke verbetering gezien, daar het doel van algemeene verantwoording van 's lands penningen, in beide redactien duidelijk doorstraalt, en er toch voor *alle* Departementen van algemeen bestuur *ontvangsten* en *uitgaven* plaats hebben.

Dat het getal der leden van de Algemeene Rekenkamer door de wet geregeld worde, kan te minder bedenking lijden, omdat dit bereids heeft plaats gehad, en men kan ook wel toegeven, dat het regelen van derzelver bezoldiging door de wet, even als voor de Regterlijke Magt, niet oneigenaardig is.

De Secretaris van Staat is dien ten gevolge gemagtigd, om in art. 2 van het ontwerp, achter de woorden: *dezer Rekenkamer*, bij te voegen: *welker bezoldiging door de wet geregeld wordt*, en die bijvoeging op het oorspronkelijk ontwerp te waarmerken.

Met opzigt tot de nu in het midden gebragte bedenking omtrent de ongelegenheden, die in enkele gevallen het gevolg van eene benoeming van de leden der *Algemeene Rekenkamer voor hun leven*, zoude kunnen zijn, doch die evenzeer bestaan ten aanzien van gelijksoortige bepalingen in andere gedeelten der grondwet, vermeent men te dezer gelegenheid geene opzettelijken voorziening te moeten voorstellen, daar deze van eenen te moeijelijken aard, en de gevallen van toepassing toch zoo zeldzaam kunnen zijn.

Ontwerp VII. Op de concept-wet N°. 7, betrekkelijk het achtste hoofdstuk van de grondwet, is in de eerste plaats door vele leden aangemerkt, dat het beginsel van het jaarlijksch ontslag van een vijfde der manschappen, in de grondwet behouden zouden moeten blijven; — de Regering is echter voortdurend van meening, dat het niet raadzaam is, het beginsel van het jaarlijksch ontslag van een vijfde der Nationale Militie in de grondwet te behouden.

De bepaling toch nopens den diensttijd door de militiepligtigen te volbrengen, is, in verhouding tot die, waarbij de instelling eener Nationale Militie wordt voorgeschreven, een punt van ondergeschikt belang, en zal dus beter bij de wet bepaald kunnen worden.

Ten andere hebben vele leden in de afdeelingen zich tegen het instellen van een *zee-militie* verklaard, en men schijnt in het algemeen aan de bestaande bepalingen van art. 207 der grondwet boven de daarin bij art. 3 van het ontwerp voorgestelde verandering, de voorkeur te geven.

De Regering vermeent nogtans het denkbeeld tot het grondwettelijk bepalen van de mogelijkheid eener zee-militie zeer sterk te moeten blijven aankleven, het daarvoor houdende dat het welbegrepen belang van den Staat zulks wenschelijk maakt.

Het derde artikel van het ontwerp is echter geenzins strekkende om het bestaan eener zee-militie, tot welke de lotelingen der militie zouden kunnen verpligt worden, vast te stellen. Maar alleen om bij de grondwet de mogelijkheid te openen tot latere verordeningen van wetgeving, welke eene zee-militie zouden kunnen maken, wanneer daartoe noodzakelijkheid mogt wezen.

Ten einde dit te meer aan te duiden, zal in het gemelde artikel, achter het woord *gedeelte*, het woord *kunnen* worden bijgevoegd, welke verandering de Secretaris van Staat gemagtigd is te waarmerken.

Ten opzigte der gemaakte bedenkingen tegen het vierde artikel van het ontwerp, wordt aangemerkt, dat de ondervinding geleerd heeft, dat de bevoegdheid om slechts een vierde van de militie te doen zamen blijven, te beperkt is, voornamelijk in omstandigheden van vermoedelijken overgang van den staat van vrede tot dien van oorlog.

Niet altijd toch zoude het mogelijk en zelfs raadzaam zijn, om, bij behoefte van een grooter getal dan een vierde, eene wet daartoe strekkende, aan de Staten-Generaal aan te bieden, hetgeen voorzeker niet zonder ruchtbaarheid en tijdverlies zoude kunnen geschieden, welke zoo ligt het beoogde doel zouden kunnen missen, of, wat nog erger zou wezen, zeer schadelijke gevolgen na zich slepen, en zelfs bovendien den Koning, bij gemis van corpsen, geheel uit staande armée zamengesteld, buiten staat zouden stellen, om, voor zoo veel de dienst binnenslands betreft, de zorg te vervullen, Hem bij art. 204 der grondwet opgedragen. De Regering acht derhalve de bij het vierde artikel voorgestelde verandering van art. 208 der grondwet boven anderen noodzakelijk.

Het geopperde denkbeeld eindelijk, om de bijeenkomst der militie jaarlijks niet verpligtend te maken, kan, als geheel strijdig met het belang der dienst, niet in overweging worden genomen; waar toch zoude het henen, bijaldien de manschappen, wier tijd van verblijf onder de wapenen, mede uit aanmerking der noodzakelijkheid om de geldelijke uitgaven te verminderen, in het algemeen reeds te kort is gesteld, jaarlijks in het geheel niet bijeenkwamen, om de in geringe mate genoten instructie en opleiding eenigzins te onderhouden.

Het stellen van een maximum voor den tijd van het bijeenblijven der militie, schijnt niet noodig te wezen, althans niet in de grondwet.

Met de meeste belangstelling eindelijk heeft de Regering kennis genomen van den inhoud van drie afzonderlijke nota's, respectivelijk gevoegd bij het proces-verbaal van de tweede afdeeling B, en bij die der vierde en vijfde afdeelingen. Hoezeer alle die nota's denkbeelden bevatten, welke bijzondere overweging verdienen, zoude dit echter thans meer bepaaldelijk het geval kunnen zijn met betrekking tot de eerstgemelde nota, gemerkt B, welke, indien de daarbij voorgedragen artikelen eenen meer algemeenen bijval bij de Kamer mogten verwerven, welligt zouden kunnen leiden tot eene geheele verandering van het ontwerp N°. 7, waardoor dan ook tevens zonder doel zoude worden alle verdere discussien over dat ontwerp.

En hiermede afstappende van de behandeling der zeven aangeboden ontwerpen van wet, wil de Regering zich niet onttrekken aan de beschouwing van sommige der veelsoortige onderwerpen, welke, hoezeer geheel vreemd aan de stoffen, bij die ontwerpen behandeld, echter nu wederom in de processen-verbaal der afdeelingen in ruime mate zijn opgenomen, en waarvan vele gedurende de laatste jaren, dan eens ter gelegenheid van eene, dan wederom ter gelegenheid van eene andere voorgedragen wet, in de Kamer ter sprake gebragt zijn, doch geenen genoegzamen weerklank in dezelve gevonden hebben.

Niet weinige dier bijzonderheden hebben niets gemeens met *wijzigingen* der grondwet, dewijl zij geene grondwettelijke beginselen betreffen, maar slechts onderwerpen van gewone wetgeving, en het zal misschien niet geheel noodeloos zijn, daarvan een paar voorbeelden aan te wijzen.

De zoo veel besprokene en zeer moeijelijke materie der zoogenaamde *conflicten*, wordt op dit oogenblik nog behandeld overeenkomstig de bepalingen van het Koninglijk besluit van den 5 October 1822; de *wettelijke* regeling van dat onderwerp, door velen verlangd, gaf later, in het jaar 1827, aanleiding tot de voordragt van drie artikelen daartoe betrekkelijk, in het ontwerp van wet op de regterlijke instellingen en het beleid der justitie; die artikelen ondervonden den bijval van velen, de tegenspraak van meerderen, welke bovendien van gevoelen waren, dat dit onderwerp *bij eene afzonderlijke wet* moest geregeld worden, waarop aangedrongen werd; dien ten gevolge deed de Regering verklaren, dat die artikelen uit de wet werden geligt, en magtigden zij vervolgens in het jaar 1831 de Commissie van Redactie der Nederlandsche wetgeving, tot het opstellen van een ontwerp van wet op het stuk der conflicten; daarvan is de Kamer onder anderen in den jare 1835 onderrigt geworden, ter gelegenheid der toenmalige beraadslagingen over de herziening der wet, nopens de regterlijke instellingen; en het verlangde ontwerp wordt door de Regering ingewacht.

De zaak betreft dus een onderwerp van gewone wetgeving, ook naar het begrip der Kamer; geenszins het vaststellen van een constitutioneel beginsel.

Eveneens heeft de regtsmagt der heemraadschappen met de grondwet en hare wijzigingen niets gemeens; de grondwet bepaalt daaromtrent niets, maar verwijst in haar 22ste artikel naar de laatst goedgekeurde reglementen dier collegien; de geheele quaestie, welke nu, sedert eenige jaren, over die stoffe, niet zonder ijver en warmte, behandeld is geworden, hangt af van de beslissing der vraag, welke die reglementen zijn, en of bij dezelven de regtsmagt der heemraadschappen al of niet is afgeschaft; in dien stand der zaak mag het wel onoplosbaar worden geacht, welke toch de wijziging zoude wezen, waarvoor de grondwet ten deze vatbaar zoude zijn; zij zouden een van beiden moeten doen, òf aan de heemraadschappen regtsmagt ontnemen, òf die aan hen toekennen; maar noch tot het een, noch tot het ander is de Regering zelve tot dusverre genoegzaam ingelicht, om te kunnen of te durven bepalen, wat daaromtrent in het belang der heemraadschappen volstrekt noodzakelijk is.

Van eenen geheel verschillenden aard zijn vele andere wijzigingen of veranderingen in de grondwet, welke bij de processen-verbaal zijn opgegeven, en ongetwijfeld tot eene geheele verandering van het Nederlandsche Staatsbestuur en van de fundamentele beginselen zouden leiden, en tevens tot beperking of inkrimping der regten en attributen, aan de Koninglijke waardigheid grondwettelijk verbonden, en omtrent welke de grondwet zelve hier de allerminste beperking in het belang van de gemeene zaak heeft vastgesteld of voorgeschreven.

De Koning voorzeker kan van zijne zijde nimmer van het beginsel uitgaan, dat de noodzakelijkheid dier inkorting van zijne magt door de ervaring zoude zijn gebleken in het sluiten van tractaten, overeenkomsten en cartels; in het verleenen van dispensatie; in het schenken van abolitie en andere soort van gratie; in de uitoefening van eene voor zijn Rijk noodzakelijke en in het belang der burgeren even heilzame politie, ten aanzien van vreemdelingen.

Hij kan alzoo zelf de gegrondheid der twijfelingen niet versterken, welke thans, als het ware, worden opgeworpen ten aanzien der wettigheid en grondwettigheid der daden van de Regering daartoe betrekkelijk, en door hem sedert 26 jaren gepleegd, met de gemoedelijke en geruste overtuiging, dat hij daarin steeds ten beste van het Rijk, en in de belangen der ingezetenen gehandeld heeft; in het algemeen kan hij ook niet bewilligen, dat vele andere bijzonderheden, volgens de grondwet tot de Regering behoorende, aan de voorschriften eener *wet* zouden onderworpen worden; noch ook de grondwettelijke verklaring eener onverantwoordelijkheid van den Koning of van de onschendbaarheid van zijn Persoon, welke wel nimmer betwijfeld is geworden, maar in het geheele Staatsregt van Nederland gelegen is, als een bestanddeel der Nederlandsche grondwet toelaten.

Zoodanige verklaring zoude ook dan niet te pas komen, wanneer er zelfs reden kon de zijn van eene herziening der grondwet, ten gevolge van welke hare hoofd bestanddeelen geheel zouden worden veranderd en vernietigd; waardoor het bestaan der Eerste Kamer van de Staten-Generaal; dat van den Raad van State; dat der provincien en derzelver eigendommelijke, zelfstandige en zoo vele waarborgen opleverende aard en betrekkingen; uit de grondwet zouden moeten verdwijnen; of ten gevolge van welke aan de Eerste Kamer, zelfs bij haar behoud, een geheel aan de Tweede Kamer ondergeschikt standpunt zoude worden aangewezen, en de openbaarheid der beraadslagingen van de Tweede Kamer, insgelijks op de Eerste Kamer, ja zelfs op de stedelijke beraadslagingen, zoude worden overgebragt, welke laatste in de tijden der meeste overspanning zoo vele doodlottige tooneelen van dien aard hebben opgeleverd, en welker openbaarheid zelfs toen gedurende slechts korten tijd in praktijk heeft kunnen blijven.

Tot die fundamentele beginselen van het Nederlandsche Staatsregt behoort ook wel voornamelijk het regt van *beslissing* bij art. 73 der grondwet aan den Koning alleen toegekend, ter gelegenheid van welk, en van het later volgende 75 art., in de afdeelingen het punt der *ministeriele verantwoordelijkheid* ruimschoots behandeld is geworden.

De verantwoordelijkheid der hoofden van de departementen van algemeen bestuur, ter zake van misdrijven in het uitoefenen van derzelver functiën begaan, is met ronde woorden in art. 177 der grondwet geschreven; de toepassing van dat beginsel is in de wet op de regterlijke instellingen en het beleid der justitie even duidelijk geregeld; het strafwetboek eindelijk moet verklaren en bepalen, welke daden of verrigtingen van eenen Minister, in de uitoefening zijner functiën begaan, misdaad of misdrijf zijn, en met welke straffen die misdaad of misdrijf moet worden geboet.

De grondwet behoeft dus niet elders *in algemeene bewoordingen* het beginsel uit te drukken dat de *Ministers verantwoordelijk* zijn; ten ware men door die uitdrukking iets zoude bedoelen, dan haar 177 art. medebrengt en haar 73 art. toelaat.

— Men meldt uit 's Gravenhage van den 1sten Mei.

Heden heeft de centrale afdeeling van de Tweede Kamer der Staten-Generaal eene langdurige conferentie gehouden met Zijne Exc. den Minister van Staat, *ad interim* belast met de directie van het Departement van Financien, over de ontwerpen van wet tot vaststelling der staatsbegrooting voor dit jaar. Men vleit zich nog altijd, dat de overwegingen, welke over deze gewigtige aangelegenheid hebben plaats gehad, tot een goed einde zullen leiden en de Regering, in de hoofdpunten, aan het verlangen der Kamer zal voldoen.

Heden zijn de afdeelingen van de Kamer wederom vergaderd geweest over de antwoorden der Regering nopens de ontwerpen, strekkende tot herziening der grondwet. In de meeste derzelve zijn de overwegingen over dat onderwerp afgeloopen. Naar men verzekert moeten de afdeelingen op het brengen van vele wijzigingen in de grondwet hebben blijven aandringen, bijzonder wat betreft het zoo belangrijke punt der Ministeriele verantwoordelijkheid en der zoo noodzakelijke waarborgen voor een geregeld beheer van 's Lands financien. Men moet zich deswege zoo sterk in vele afdeelingen hebben uitgelaten, dat men het er voor houden mag, dat indien de Regering mogt vermeenen van deze hoofdpunten niet te moeten toegeven, de Kamer, op hare beurt, zal oordeelen, dat zij de voorgestelde wijzigingen niet zal kunnen aannemen. Over het algemeen moet de Kamer in hare afdeelingen eene waardige houding hebben aangenomen.

— De *Staats-Courant* van Vrijdag deelt onderscheidene militaire benoemingen mede, door Z. M. den Koning gedaan, welke wij wegens plaatsgebrek in ons volgend nommer zullen mededeelen. Die van Zaturdag bevat een Koninglijk besluit van 17 April, ten aanzien van het afstogtsregt en de belasting op de landverhuizing, met den Senaat van de vrije stad Frankfort. Z. M. heeft de straf des doods, waartoe *A. Beunk*, wegens desertie naar den vijand, was veroordeeld, in 12jarige kruiwagenstraf veranderd. Z. M. heeft concessie verleend, tot het aanleggen van eenen ijzeren spoorweg van Haarlem over Leyden, den Haag en Delft naar Rotterdam. — De Werk. Schuld $2\frac{1}{2}$ pCt., was den 2den te Amsterdam $52\frac{5}{8}$, 5 pCt. $99\frac{7}{8}$, Kans-Bill. $23\frac{13}{16}$, Hand.-Maats. $181\frac{1}{2}$, Haarl.-Spoorw. 108, dito Rijn. $100\frac{5}{8}$. De overige binnen- en buitenl. effecten bijna zonder verandering met de vorige koers.

Wegens de menigvuldigheid der binnenlandsche berigten, zijn wij verpligt de buitenlandsche zeer kort zamen te trekken.

Van de Kaap de Goede Hoop, heeft men berigten tot het einde van Februarij, welke melden, dat de kolonie te Port Natal der uitgeweken Hollandsche boeren, zich al meer en meer organiseerde. De heer *Zitsman* was tot Landdrost benoemd. Van de Kaap-Kolonie kwamen zich gedurig onderscheiden huisgezinnen bij hen voegen. Eene nieuwe expeditie tegen het Kaffer-Opperhoofd *Dingaan* was vertrokken. Aan de Kaap heerschte de kinderziekte op eene vreeselijke wijze. — Uit Konstantinopel meldt men van den 8 April, dat binnen kort twee vrouwen van den Sultan bevallen zouden en daarvoor groote feesten voorbereid werden. De Groot-Vizier zou wederom bij de Gezanten der groote Mogendheden aangedrongen hebben, om den *status quo* te doen eindigen, daar alle zijne ambtgenooten in het Ministerie van gevoelen waren, om, zonder hunne tusschenkomst, de zaak met *Mehemed-Ali* af te doen, en hij het tegen hen niet langer kon volhouden. Twee Turksche Overheden hadden te Smyrna aan boord van *de Rijn*, waarop zich Z. K. H. Prins *Hendrik* der Nederlanden bevond, een bezoek afgelegd; de Prins had twee dagen daarna hun een tegenbezoek gegeven en was met veel eerbewijzen behandeld. — Uit Spanje wordt gemeld, dat *Espartero* zijn hoofdkwartier naar Cantavieja, eene der sterke plaatsen der Carlisten verlegd had. Drie Carlistische bataljons en een escadron waren in Arragon in opstand gekomen en hadden zich ontbonden. — Uit Napels heeft men over Parijs zoowel het berigt ontvangen, dat de Engelschen de vijandelijkheden begonnen waren en 7 schepen hadden genomen, alsook dat de Koning van Napels de door Frankrijk aangebodene en door Engeland reeds aangenomene bemiddeling ook had aangenomen en de vijandelijkheden dientengevolge waren opgehouden. — Men heeft uit Weenen berigt van den 23 April, dat niet alleen de Keizerin van Rusland, maar ook de Keizer in het begin van den zomer naar Duitschland zouden overkomen. De Grootvorst-Troonopvolger bevond zich nog te Darmstadt. HH. KK. HH. de Erfprins en Erfprinses *van Oranje* waren den 27sten te Stuttgardt aangekomen. — Men meende te Londen, dat de Koningin zwanger was en daarop het afzeggen van eenige partijen aan het Hof betrekking had. De Nederlandsche Gezant was met zijne Gemalin naar den vasten wal vertrokken. De buitengewone Napelsche Gezant was te Londen aangekomen. — De Fransche Kamer van Afgevaardigden had het gevraagd crediet van 1,500,000 fr. voor de onkosten, die door de blokkade van Buenos-Ayres zijn te weeg gebragt, toegestaan. Eene telegraphische depeche heeft gemeld, dat de Maarschalk *Vallée* naar Boufarik vertrokken was, om den aangekondigden veldtogt tegen *Abdel-Kader* te beginnen. — Aan de Belgische schepen is door de Koningin van Spanje toegestaan, om op denzelfden voet koopwaren naar Spanje over te brengen, als toen Belgie met Nederland vereenigd was.

De Prijs van de BOTER aan de Waag binnen Leyden.

Zaturdag den 2. Mei 1840.

Van 28 tot 30 à 31 gulden.

*** Bij Vonnis der Arrondissements-Regtbank te Leyden, d. d. 28 April 1840, is, op eigen verzoek, onder Curatéele gesteld, MARGARETHA WENDELINA COSTERMANS, Weduwe Maarten Opstal.

Leyden, 2 Mei 1840.

De Officier van Justitie te Leyden,
B U Y S K E S.

THÉATRE DE LEIDE.

Mercredi 6 Mai 1840. Représentation donnée par Mr. HARTMANN, *Premier Comique du Théâtre Français d'Amsterdam*, conjointement avec les Artistes réunis du même Théâtre.

Mr. JOVIAL, ou L'HUISSIER CHANSONNIER, *Vaudeville* en deux Actes, de Mrs. *Cogniard frères*. Mr. Hartmann remplira le rôle de *Jovial*.

Le COMÉDIEN d'ÉTAMPES, *Vaudeville* en un Acte, de Mrs. *Moreau* et *Sewrin*. Mr. Hartmann remplira *quatre rôles différents.*

UNE PASSION, *Folie Vaudeville Romantique* en un Acte, de Mr. *Bayard*. Mr. Hartmann remplira le rôle d'*Anténor*.

On commencera à SEPT HEURES précises.

*** Ondertrouwd:

W. L. F. MOLTZER,
beroepen *Predikant* te *Waalwijk*,
EN
C. F. BLOM VAN ASSENDELFT.

Woerden
den 1sten Mei 1840.

*** Getrouwd:

W. H. VAN BREE,
Med. Doctor,
EN
A. L. A. SCHMIER.

Leyden
den 30 April 1840.

*** Getrouwd:

J. F. VAN HENGEL,
Med. Chir. Obst. Doctor te *Hilversum*,
EN
H. PEERLKAMP.

Leyden
den 1sten Mei 1840.

*** Heden beviel van eene DOCHTER A. C. P. HASEBROEK, geliefde Echtgenoot van
W. G. BRILL.

Leyden, 30 April 1840.

*** Wij Ondergeteekenden, Commissarissen *der Onderlinge Brandwaarb. Maats. onder Directie van de Heeren* DE JONG & COMP., gevestigd binnen Amsterdam, hebben het genoegen aan alle daarbij Belanghebbenden te berigten, dat heden aan ons, in tegenwoordigheid van eenige Correspondenten en Deelgenooten, door genoemde Heeren is gedaan REKENING en VERANTWOORDING hunner gehouden Administratie over het jaar 1839, en daarbij tevens overgelegd een allezins naauwkeurig Overzigt van den gunstigen Staat en steeds toenemende bloei dezer Maatschappij; al hetwelk wordende in de meest mogelijke orde en juistheid bevonden zijnde, met onze volkomene goedkeuring is bekrachtigd geworden, en daarbij ons op nieuw gebleken, dat deze Inrigting het algemeen vertrouwen, hetwelk dezelve, sedert zoo vele jaren, in steeds klimmende mate genieten mag, ten volle waardig is.

Amsterdam, den eersten Mei 1840.

Mr. M. C. VAN HALL,	Jonkh. W. H. J. *Baron* VAN WESTREENEN VAN TIELLANDT,
Mr. P. J. VAN NAAMEN VAN SCHERPENZEEL,	Jonkh. Mr. H. M. A. J. VAN ASCH VAN WIJCK,
Commissarissen binnen Amsterdam.	Jonkh. H. W. *Baron* VAN AYLVA VAN PALLANDT VAN WAARDENBURG EN NEERIJNEN,
	Commissarissen buiten Amsterdam.

*** MAGAZIJN VAN HOEDEN.

De Ondergeteekende heeft de eer, zijne Stadgenooten te berigten, dat zijn WINKEL, op de Botermarkt, Wijk 4 N°. 17, thans geopend en voorzien is van alle Artikelen, tot het vak betrekking hebbende. Hij beveelt zich in de algemeene toegenegenheid, belovende eene prompte en civiele bediening.

Leiden, 1 Mei 1840. C. TIMMERMAN.

*** De Ondergeteekende berigt bij deze, dat op Heden zijn WINKEL in TABAK, SNUIF en SIGAREN, op den hoek van de Hoogewoerd en Watersteeg, geopend is. Recommandeert zich in de gunst van het geëerde Publiek, met verzekering van eene prompte en civiele bediening.

Leyden, 1 Mei 1840. F. A. KNAGE.

*** TE HUUR in het beste der Stad Leyden, Twee Behangen, met Stook- en Slaapplaatsen voorziene, ongemeubileerde BOVENKAMERS, benevens het vrije gebruik van Zolder, Keuken en Kelder.

Te bevragen bij den Boekhandelaar H. W. HAZENBERG Junior, op het Rapenburg aldaar.

*** S. en J. LUCHTMANS en C. C. VAN DER HOEK vangen op Heden, den 4den Mei 1840 aan, ten huize van laatstgemelden te verkoopen de BOEKVERZAMELING van ZIJNE EXC. den *Luitenant-Generaal* Baron KRAIJENHOFF, bevattende vele WERKEN uit de Vakken van *Wijsbegeerte*, *Aardrijks-* en *Starrekunde*, *Geschiedenis*, *Reizen*, *Reken-*, *Wis-*, *Meet-*, *Natuur-*, *Waterweegkunde*, *Zee-* en *Krijgswezen*, en *fraaije Letteren*; eene Verzameling van Stukken over den *Waterstaat der Nederlanden*, en eene groote menigte *Landkaarten*, eenige *Platen*, *Portretten* en *Boekenkisten*; waarvan de Catalogus alom verzonden is.

*** GROOTE VERKOOPING VAN TIMMERHOUT.

Op Morgen Dingsdag den 5 Mei 1840, des morgens ten 10 ure, zal op de Kalvermarkt te Leyden, publiek aan de meestbiedende worden Verkocht: Eene aanzienlijke Partij goede gesorteerde drooge Vure en Greene DEELEN, Greene Ribben en Rigchels, dubbele en enkele LATTEN, Kant- en Achter-Deelen, Kolters, Sparren, en hetgeen verder zal worden gepresenteerd.

*** VERKOOPING op *Zaturdag* den 16 Mei 1840, des avonds ten zes ure, in het *Heeren-Logement* aan den Burg te Leiden, van onderscheidene HUIZEN en ERVEN, binnen gemelde Stad. Bij Billetten in het breede omschreven. Nadere informatien zijn te bekomen ten Kantore van den Notaris P. MULLER, te Leiden voornoemd.

*** Bij SCHULTZE & VOERMANS, Boekdrukkers en Uitgevers te Utrecht, is ter perse gelegd:

EENE BEWERKING
DER
NEDERLANDSCHE WETBOEKEN,
OP DE WIJZE DER WERKEN VAN
ROGRON EN PAILLET.

Voorzien met korte Aanteekeningen en eene Aanwijzing der Arresten, uit de verschillende Verzamelingen, welke daarvan worden uitgegeven op elk Wetsartikel, door

Mr. *C. L. SCHÜLLER*,
Advocaat aan den Hove te Utrecht.

In den loop der maand September 1840 zal het BURGERLIJK WETBOEK verschijnen, en aan diegenen, welke hunne bestellingen daarop voor primo September opgegeven hebben, tegen den prijs van *f* 5 à *f* 6 worden afgeleverd. Na den uitkomst van het *Burgerlijk Wetboek* wordt deze prijs om één derde verhoogd. — De vorige Wetboeken zullen zoo spoedig zulks eene naauwkeurige behandeling gedoogt, volgen.

Genoemde Uitgevers zullen verder in het licht geven:

INITIA PHILOSOPHIAE PLATONICAE.
Auctore
PHIL. GUIL. VAN HEUSDE.
Editio Secunda.

Bij de Wed. ANTHONY DE KLOPPER EN ZOON, te Leyden.